

## چکیده:

در این تحقیق موضوع امنیت اجتماعی و ارتباط آن با طرح‌های توانمندسازی به شکلی ریشه‌ای در یکی از پر عارضه‌ترین نقاط شهری یعنی مناطق حاشیه نشین یا سکونتگاه‌های غیررسمی بررسی می‌شود. امنیت اجتماعی محصول فقدان برخی از عوامل و فاکتورها است که در سکونتگاه‌های غیررسمی و مناطق فقیرنشین شهری، فقدان این عوامل بیش از هر جای دیگر احساس می‌شود. طرح‌های توانمندسازی با اثرگذاری بر این عوامل در راستای ارتقای امنیت اجتماعی عمل می‌کنند؛ به عبارت دقیق‌تر، توانمندسازی نسخه تجویزی بسیاری از مسائل و مشکلات در سکونتگاه‌های غیررسمی است که بدون تردید امنیت اجتماعی به عنوان یک محصول اجتماعی از آن متأثر خواهد شد. این نوع نگاه برای حل موضوع ناامنی در شهرها، رویکردی نرم و پست‌پوزیتیویستی است که در تقابل با رویکردهای سخت و سفت‌پوزیتیویستی قرار دارد. برای بررسی اثرات طرح‌های توانمندسازی، سکونتگاه دولت‌آباد در شهر کرمانشاه که طرح در آن پیاده شده است به عنوان موضوع مطالعه برگزیده می‌شود. این تحقیق با اینکه بر طرح‌های توانمندسازی به شکل مشخص در این سکونتگاه‌ها متمرکز است، اما بدون تردید هر عاملی را که موجب بهبود یافتن و توانمندشدن اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سایر تغییرات در این سکونتگاه شده باشد، به عنوان عامل مؤثر بر امنیت اجتماعی از نظر دور نخواهد گذاشت. روش مورد استفاده در این تحقیق، تلفیقی از روش‌های کمی و کیفی است هرچند که هدایت و پیش‌برندگی اصلی به عهده روش کیفی خواهد بود و روش کمی نقش تقویت‌کننده را بر عهده خواهد داشت. در تحقیق کیفی و کمی از روش‌های متنوعی همچون، مصاحبه گروهی، پرسشنامه، مطالعه اسنادی و حتی مشاهده میدان تحقیق بهره می‌گیریم. یافته‌های تحقیق نشان‌دهنده آن است که توانمندسازی در سکونتگاه‌های غیررسمی دارای اثرات مثبتی بر روی امنیت اجتماعی می‌باشد. هر چند در سکونتگاه مورد مطالعه، اجرای طرح با کمبودهایی همراه بوده است، اما دستاوردهای تغییرات در حوزه‌های توانمندی بر روی شاخص‌های امنیت قابل توجه است.

واژه‌های کلیدی: سکونتگاه‌های غیررسمی، امنیت اجتماعی، توانمندسازی، کرمانشاه، دولت‌آباد.

فصل اول: معرفی موضوع، اهداف و ساختار پژوهش

۱	مقدمه
۲	بیان مسئله
۳	ضرورت و اهمیت تحقیق
۵	اهداف تحقیق
۵	مدل تحقیق
۶	فرضیه‌های تحقیق
۶	سازماندهی پایان‌نامه

فصل دوم: مرور متون و چارچوب مفهومی

۸	مقدمه
۹	مفهوم حاشیه‌نشینی
۱۰	رویکردهای نظری درباره حاشیه‌نشینی
۱۴	حاشیه‌نشینی در گذار جهانی
۱۶	کندو کاو پیرامون توانمندسازی
۱۹	اسکان غیررسمی در ایران
۲۵	طرد حاشیه‌نشینان: تعاملی عمیق با امنیت اجتماعی
۲۹	فرهنگ حاشیه‌نشین: ارتباط آن با امنیت اجتماعی و توانمندسازی
۳۴	بخش غیررسمی در سکونتگاه‌های غیررسمی
۳۷	فضا و روابط اجتماعی: آثار آن بر امنیت اجتماعی
۴۰	مشارکت اجتماعی: دروازه توانمندسازی اجتماعی
۴۳	سرمایه اجتماعی؛ حلقه گم‌شده توانمندسازی و امنیت اجتماعی
۴۷	امنیت اجتماعی: مفاهیم و نظریه‌ها
۵۴	جمع بندی

فصل سوم: روش تحقیق

۵۸	مقدمه
۵۹	کمی یا کیفی
۶۰	روش شناسی و ابزار تحقیق

۶۲	مراحل عملیاتی تحقیق
۶۴	نمونه گیری
۶۶	توانمندی اقتصادی؛ تعاریف و گویه ها
۶۷	توانمندی اجتماعی: تعاریف و گویه ها
۶۸	توانمندی فرهنگی؛ تعاریف و گویه ها
۶۹	بهبودی کالبدی و فضایی؛ تعاریف و گویه ها
۶۹	شاخص های امنیت اجتماعی
۷۰	امنیت جانی؛ تعاریف و گویه ها
۷۰	امنیت ناموسی؛ تعاریف و گویه ها
۷۱	امنیت هویت؛ تعاریف و گویه ها
۷۱	امنیت مالی؛ تعاریف و گویه ها

## فصل چهارم: یافته های تحقیق

۷۲	مقدمه
۷۳	<b>بخش اول: اسکان غیررسمی در کرمانشاه</b>
۷۳	ویژگی های جمعیتی و اقتصادی کرمانشاه
۷۵	شکل گیری اسکان غیررسمی در کرمانشاه
۷۶	ویژگی سکونتگاه های غیررسمی کرمانشاه
۷۹	ویژگی های اقتصادی، جمعیتی و کالبدی دولت آباد
۸۱	تشریح پروژه توانمندسازی در کرمانشاه
۸۵	<b>بخش دوم: سکونتگاه غیررسمی دولت آباد</b>
۸۵	تغییرات توانمندی اقتصادی: حوزه ای ضعیف
۹۰	توانمندی اجتماعی؛ روندی دوگانه
۹۳	توانمندی فرهنگی؛ عرصه ای رو به تکامل
۹۶	بهبودی و ساماندهی: گسترده ترین تغییرات
۹۹	امنیت اجتماعی: چهره ای متغیر
۹۹	امنیت جانی: شاخص تغییرات مثبت
۱۰۰	امنیت ناموسی: حوزه ای رو به ترقی
۱۰۱	امنیت هویت: روندی میانه

۱۰۴	امنیت مالی: تحولات مثبت
۱۰۵	اثرات متغیر مستقل بر متغیر وابسته

### فصل پنجم: نتیجه گیری

۱۰۹	مقدمه
۱۰۹	حاشیه نشینی، امنیت اجتماعی و توانمندسازی
۱۱۷	تیپ عملیاتی و تیپ ایده آل
۱۲۰	پیشنهادات پژوهشی

### فصل ضمیمه

پرسشنامه  
منابع و مأخذ

### فهرست جداول و نمودارها و شکل ها

۲۴	جدول ۱: وضعیت اسکان غیررسمی در شهرهای ایران
۲۸	نمودار ۱: شکل گیری خرده فرهنگ کجرو و اثر آن بر امنیت اجتماعی
۴۲	شکل ۱: رابطه مشارکت، ساختار طبقاتی و مسائل شهری
۴۶	جدول ۲: طرح طبقه بندی انواع سرمایه اجتماعی
۴۷	نمودار ۲: مدل چرخه ای امنیت و سرمایه اجتماعی و طرد اجتماعی
۵۰	جدول ۳: انواع انطباق در شرایط آنومیک
۵۲	نمودار ۳: مدل تجربی «سیستم بلوک های مرتب» لی و همکارانش
۷۴	جدول ۴: متوسط رشد سالانه (به درصد) جمعیت کشور و شهر کرمانشاه (۸۵-۱۳۳۵)
۷۷	جدول ۵: مشخصات سکونتگاه های غیررسمی شهر کرمانشاه
۷۹	شکل ۲: نقشه پراکنده گی سکونتگاه های غیررسمی شهر کرمانشاه و چهار سکونتگاه هدف
۸۲	جدول ۶: ویژگی های جمعیتی و مساحت محلات هدف
۸۳	جدول ۷: مشخصات پروژه های کالبدی و اجرایی

